

การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชน
ในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง
Reinforcement the Democratic Political Culture of People in
Municipality of Ban-Khai District, Rayong Province

ดวงแก้ว สหัสโชติ¹ นิพนธ์ โชะเฮง² ณัฐพงศ์ บุญเหลือ²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (2) ปัญหาและอุปสรรคของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (3) แนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านค่าย จังหวัดระยอง การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสม (Mixed methods research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จำนวน 12 คน และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 360 คน นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองของชาวบ้านค่ายอยู่ในระดับปานกลาง โน้มเอียงไปทางค่อนข้างสูง เป็นผลสืบเนื่องมาจากสถาบันครอบครัว การศึกษา และค่านิยมประชาธิปไตย ขณะที่แนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเป็นลำดับโดย ผู้นำชุมชน รวมไปถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประชาธิปไตย สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่สำคัญคือการเสริมสร้างประชาธิปไตยในเชิงเนื้อหาที่เป็นหลักการของระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ไม่ได้อยู่ที่รูปแบบหรือโครงสร้าง แต่เป็นการปลูกฝังให้ประชาชนมีวิถีคิดและมีการดำเนินชีวิตที่เป็นประชาธิปไตย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ประชาธิปไตย

¹ นักศึกษาปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, E-Mail:bell8348@gmail.com

² ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์, (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.) อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Abstract

The objectives of this research are (1) to study the democratic political culture of people, (2) to study the problems and obstacles of democratic political culture of people, (3) to study the approaches in enhancing the democratic political culture of People in Municipality of Ban-Khai District, Rayong Province. The mixed-methods research technique was used consisting of qualitative research using documentary research and in-depth interviews with twelve subjects. In the quantitative research, a questionnaire was distributed to 360 members of the sample population. Analyzed in the mean standard deviation and test the pair by Scheffe method.

The research results reveal that people in Municipality of Ban-Khai District have the moderate level of political culture inclining towards quite high level. Regarding the problems and obstacles, it is found to be based on the family, education, and democratic values. The guidelines for enhancing democratic political culture change and gradually develop. The community leaders including local administrative organizations realize the importance of political participation in accordance with the good governance principles to achieve the objectives of the local administrative organizations that is the foundation of democratic development. According to the research results, the researcher has some recommendations on the significant approaches for enhancing the democratic political culture to promote the democracy in terms of contents that are truly the principles of democracy. It is not in the form or structure but it instills people with a way of thinking and a democratic lifestyle.

Keywords: Political Culture, Democratic Political Culture, Democracy

บทนำ

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมีลักษณะเชื่อมั่นและศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตย เคารพศักดิ์ศรีของมนุษย์ เคารพกติกา มีส่วนร่วม มีเหตุผล ไม่นิยมเผด็จการแต่ในทางกลับกันวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยนั้น โดยทั่วไปมีลักษณะยึดมั่นในอำนาจ นิยมระบบอุปถัมภ์ มีคนไทยไม่น้อยที่ยังมีความเชื่อ และมีค่านิยมแบบเก่าอยู่ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นถูกเอาเปรียบ การเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยจึงเป็นสิ่งสำคัญของการพัฒนา หากแต่เพียงพัฒนาโครงสร้างทางการเมืองให้เป็นประชาธิปไตยโดยลำพังที่สุดจะเกิดความล้มเหลว เพราะรัฐธรรมนูญถูกล้มล้างง่าย หากประชาชนขาดความเชื่อมั่นต่อระบอบประชาธิปไตย ดังปรากฏให้เห็นตลอดระยะเวลา 85 ปีที่

ผ่านมาขึ้นอยู่กับสถานการณ์และระบบการปกครองของสังคมนั้น ซึ่งส่วนใหญ่จะยอมรับวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมในการปกครอง เป็นที่มาของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ, 2545, หน้า 150) ดังนั้นการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยควรเริ่มจากการพัฒนาประชาชนให้มีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับประชาธิปไตย เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรากฐานของการพัฒนาประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่เกี่ยวกับความเป็นอยู่และผลประโยชน์ และมีใกล้ชิดกับประชาชน รวมไปถึงเป็นสถาบันที่สอนความเป็นประชาธิปไตยให้กับประชาชนได้เพราะกิจกรรมทางการเมืองเสมือนเป็นการสอนบทเรียนโดยตรงผ่านประสบการณ์ของประชาชน ทำให้ประชาชนเข้าใจได้เรียนรู้ในเรื่องของสิทธิหน้าที่ รวมไปถึงการเข้ามามีส่วนร่วม เป็นการพัฒนาที่ระดับจนนำไปสู่การพัฒนาระดับประเทศได้ (เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2557, หน้า 1-2)

การศึกษาการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านค่าย เพราะประชาชนให้ความสนใจและตื่นตัวในการเข้าร่วมกิจกรรม สำหรับปรากฏการณ์ทางการเมืองและสังคมของชาวบ้านค่ายในปัจจุบัน พบว่า การรวมกลุ่มเกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมในพื้นที่ชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เป็น “การร่วมงานประเพณี หรือวัฒนธรรมท้องถิ่น” และ “กิจกรรมที่เป็นการประชุมร่วมของคนในหมู่บ้าน” โดยการรวมกลุ่มของชาวบ้านมีการดำเนินชีวิตที่เป็นปกติ และให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในชุมชนเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยเองสามารถเข้าถึงข้อมูลจากผู้นำชุมชนได้ เพื่อนำมาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับการเสริมสร้างประชาธิปไตย และนำมาเป็นต้นแบบโดยนำแนวทางในการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของประชาชนให้เกิดประสิทธิภาพ ในการทำงานร่วมกันระหว่างประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีความตื่นตัวต่อกิจกรรมสาธารณะที่ส่งผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

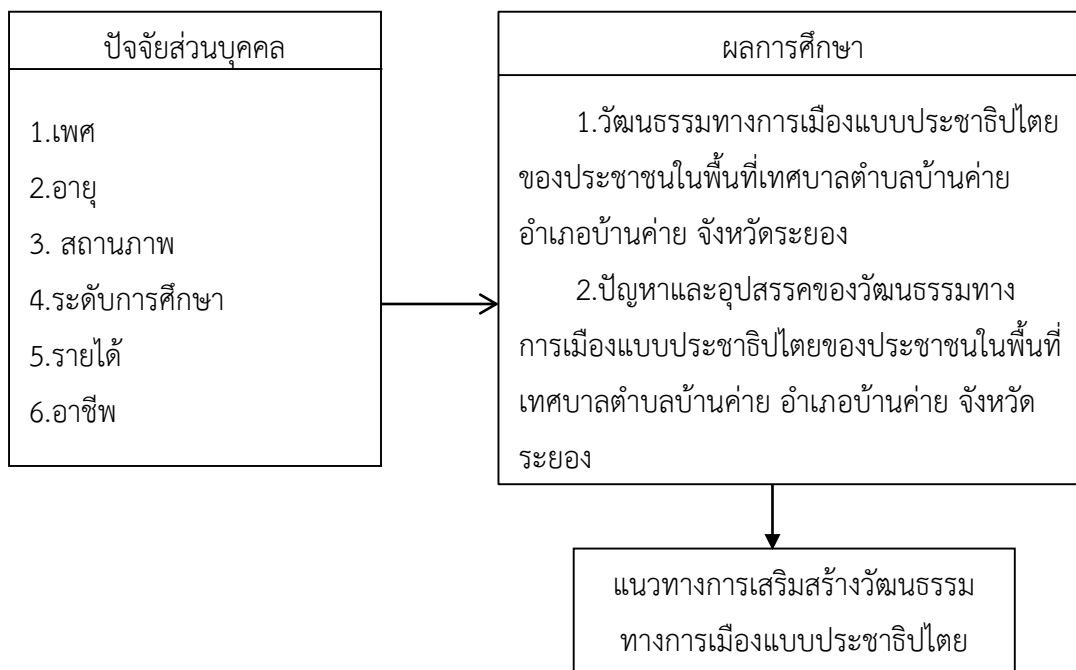
1. ศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง
2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง
3. ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยผสม (Mixed methods research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary research) และการสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษา และการวิจัยเชิงปริมาณ

(Quantitative research) ด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) และใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้นำชุมชนเทศบาลตำบลบ้านค่าย ประกอบด้วย ผู้บริหารเทศบาลตำบลบ้านค่าย จำนวน 3 คน ปลัดอำเภอ 1 คน กำนันและผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 5 คน และกลุ่มผู้แทนชุมชน จำนวน 3 คน รวม 12 คน

สำหรับประชากรและกลุ่มตัวอย่างจากประชากรในเขตเทศบาลตำบลบ้านค่าย 3,199 คน นำไปคำนวณด้วยสูตรยามานะ (ศิริรัตน์ ชุณหทล้าย, 2546, หน้า 48) ได้จำนวน 360 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมาตรฐาน ไม่มีการกำหนดข้อคำถามที่ตายตัว เป็นลักษณะคำถามแบบเปิดกว้างที่ผู้วิจัยได้เตรียมแนวคำถามไว้ ในขณะเดียวกันให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ แสดงความคิดเห็นได้หลากหลาย และผู้สัมภาษณ์ได้มีอิสระในการซักถามเจาะลึก

นอกเหนือไปจากแนวคำถามที่ได้กำหนดไว้ โดยที่ผู้สัมภาษณ์คำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อให้ได้คำตอบที่สำคัญ และตรงประเด็น

2. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ซึ่งผู้วิจัยจะเข้าไปในพื้นที่ ที่ผู้ให้สัมภาษณ์อยู่ เพื่อสังเกตปรากฏการณ์ และเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยภาคสนาม ประกอบด้วยเครื่องบันทึกเสียง โทรศัพท์มือถือในการบันทึกภาพ ปากกา สมุดจดบันทึก

ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม ที่ได้จัดทำขึ้นโดยสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเนื้อหาในแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไป เป็นคำถามที่เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ

ตอนที่ 2 เพื่อวัดระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ของประชาชนโดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 24 ข้อ

จากเกณฑ์การวัดความคิดเห็น ผู้วิจัยใช้วิธีในการแปลผลของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ตามเกณฑ์คะแนน โดยใช้สูตรคำนวณความกว้างชั้น ในการอธิบายผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 82) ได้ ความกว้างชั้น = 0.8

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้ตรวจสอบแบบสอบถาม เพื่อให้เกิดความถูกต้อง และมีความสอดคล้องกับเนื้อหาผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่ 1.รองศาสตราจารย์วิโรจ นาคชาตรี 2.อาจารย์ คึกฤทธิ์ ศิลาฉาย และ 3.อาจารย์ มาริสา แก้วสุวรรณ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item of Objective Congruence Index : IOC) ของข้อคำถาม กับวัตถุประสงค์ ซึ่งมีการให้คะแนนแบบสอบถามตามเกณฑ์ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539, หน้า 248)

จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามให้ตรงตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้วิจัยได้นำข้อคำถามที่ได้คะแนนความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 มาใช้ในการวิจัย

ความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (try-out) กับประชาชนในพื้นที่ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่มีความคล้ายคลึงคือประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลชากอไผ่ อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง จำนวน 30 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของการวัดโดยใช้โปรแกรม SPSS หาค่าสัมประสิทธิ์ของครอนบาค (Cronbach's alpha) ได้เท่ากับ 0.88 ซึ่งค่า Alpha ที่ยอมรับได้ที่ 0.60 ขึ้นไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาถอดถอดคำการให้สัมภาษณ์จากเครื่องบันทึกเสียง โดยการพิมพ์ข้อความเก็บไว้แล้วนำมาอ่านทำความเข้าใจ ดีความ จำแนก แยกแยะคำตอบเป็นข้อๆ จัดเป็นหมวดหมู่ รวมทั้งการตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้นั้นครบถ้วนตรงประเด็นหรือไม่ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ส่วนข้อมูลที่เป็นรูปภาพ และการจดบันทึก และเอกสารอื่นๆ เก็บไว้เป็นหมวดหมู่

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยเชิงปริมาณนั้น เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ คือ SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Sciences for Windows) ดังนี้

1.การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) เพื่อสรุปลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าสถิติดังนี้

1.1.การแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้ต่อเดือน

1.2.ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviations: SD) ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นสเกลแบ่งช่วง (interval scale)

ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ ซึ่งเป็นค่าของสถิติที่ใช้ในการบรรยาย ถึงกลุ่มประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่ได้สรุปอ้างอิงไปยังประชากรอื่น (สุวิมล อังควานิช, 2556, หน้า 18) โดยผู้วิจัยจะวิเคราะห์จากแบบสอบถามทั้งหมดเท่านั้น

1.3.ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบด้วยสถิติเทคนิค Scheffe เพื่อตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 26-30 ปี สถานภาพโสด การศึกษาระดับประถมศึกษา มีรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท และประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป (คิดเป็นร้อยละ 51.9, 13.9, 50.0, 26.9, 34.7 และ 22.5 ตามลำดับ)

2. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านค่าย จังหวัดระยอง ดังนี้

2.1 ผลการวัดระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง พบว่า ประชาชนชาวบ้านค่าย มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ภาพรวม โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.18 แปลผลได้ในระดับปานกลาง หากพิจารณาประเด็นที่เป็นผลการศึกษาในระดับสูง 2 ประเด็น จากจำนวนทั้งหมด 24 ประเด็น ได้แก่ ข้อ 8 เจ้าหน้าที่กระทำความผิดทางด้านกฎหมายควรได้รับโทษตามกระบวนการของกฎหมาย และ

ข้อ 9 การกำหนดนโยบายควรเป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมาย (ค่าเฉลี่ย 3.42 และ 3.41 ตามลำดับ) สำหรับผลระดับ “ปานกลาง” นั้นมีจำนวนมากถึง 22 ประเด็น โดยข้อ 2 อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน และข้อ 24 การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงออกต่อการบริหารงานของเจ้าหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (2.93 และ 2.99 ตามลำดับ)

2.2 ผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของประชาชนต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับต่างๆ กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านค่าย มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง และโน้มเอียงไปทางระดับค่อนข้างสูง (ร้อยละ 46.67 และ 32.50 ตามลำดับ) แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยโน้มเอียงไปในทางที่สูงขึ้น ถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาทางการเมืองไทยในอนาคต ซึ่งคาดหวังได้ว่าแนวโน้มของการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยจะเป็นไปในทิศทางที่ก้าวหน้ายิ่งขึ้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้เป็นผลจากการพัฒนาการทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีการสื่อสารซึ่งมีผลต่อการรับรู้สังคมอื่น ๆ รวมถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เพิ่มมากขึ้น

3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมและวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยของชาวบ้านค่าย สำหรับปรากฏการณ์ทางการเมืองและสังคมของชาวบ้านค่ายในปัจจุบัน โดยการรวมกลุ่มของชาวบ้าน การดำเนินชีวิต ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน และสรุปได้ดังนี้

3.1 มุมมองเกี่ยวกับประชาธิปไตยของประชาชนบ้านค่าย ในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนนั้นมีย่อหน้าเป็นของตนเอง มีสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค รวมไปถึงมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน จึงถือได้ว่าประชาชนทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพที่เท่าเทียมกันในการดำเนินชีวิต (วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน, 2521, หน้า 19-20 และ ทินพันธ์ นาคะตะ, 2517, หน้า 8-12) แต่ประชาชนในพื้นที่กลับเข้าใจว่าประชาธิปไตยเป็นแค่การเลือกตั้งเท่านั้น ทศนคติและมุมมองต่อประชาธิปไตยของประชาชนในพื้นที่นั้นมีความหลากหลาย และน่าสนใจ ดังเช่นคำอธิบายของประจวบ (นามสมมติ), 11 เมษายน 2562) ที่ว่า “...ผมคิดว่าประชาธิปไตยก็คือการเลือกตั้งนั่นแหละ...” คำอธิบายนี้ชี้ให้เห็นถึงการให้ความสำคัญในประเด็นรูปแบบโครงสร้างมากกว่าความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของประชาธิปไตยที่แท้จริง และนอกจากนี้ยังพบว่า ประชาชนบางส่วนเห็นว่าประชาธิปไตยไม่ใช่เรื่องของประชาชน ดังที่ (หนู (นามสมมติ), 15 เมษายน 2562) กล่าวว่า “...ประชาธิปไตยเธอ คืออะไรก็ 모르 คืออะไรอย่ามาถามพี่ เป็นเรื่องของพวกมีย่อหน้า ไม่น่าเกี่ยวอะไรกับเราหรอก...” ยิ่งเป็นการย้ำชัดให้เห็นว่า ประชาชนในสังคมมุ่งเน้นในระบบโครงสร้างมากกว่าการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักการของประชาธิปไตย ส่งผลให้ประชาชนคิดว่าการเมืองการปกครองเป็นเรื่องของผู้นำหรือผู้มีอำนาจ ไม่เกี่ยวข้องกับประชาชน ประชาชนมีหน้าที่แค่ปฏิบัติตามกฎหมายเท่านั้น

แต่ในมุมมองของชาวบ้านค่ายบางส่วนกลับมีมุมมองในทางตรงกันข้ามโดยเห็นประชาธิปไตยเป็นเรื่องของทุกคน โดยกล่าวว่า “...จะบอกว่าไม่เกี่ยวกับประชาชนก็ไม่ได้นะ การเมืองมีผลต่อชีวิตเลย เวลาที่พรรคการเมืองมีปัญหาเศรษฐกิจดีที่ไหน ยิ่งค้าขายไม่ต้องพูดถึง ต่อให้เราไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง การเมือง

ก็เข้ามายุ่งเกี่ยวกับเราอยู่ดี.....เมื่อไหร่ที่การเมืองเกิดความขัดแย้งขึ้นมา ประชาชนหลายภาคส่วนจะต้องได้รับผลกระทบตามไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม” (ขจร (นามสมมติ), 16 เมษายน 2562) คำกล่าวนี้อาจสะท้อนให้เห็นมิติประชาธิปไตยที่มีอยู่ในพื้นที่ที่แผ่ขยายและเติบโตเป็นวงกว้าง โดยเฉพาะมิติการใช้หลักการประชาธิปไตยสำหรับการจัดการความขัดแย้งในการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน นอกจากนี้ยังอาจแสดงให้เห็นว่า ชาวบ้านคายนั้นมิได้มอง การเมืองเพียงแค่เรื่องของการเลือกตั้ง หรือการเลือกผู้แทนที่มาทำหน้าที่แทนตนเท่านั้น แต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชน การตัดสินใจร่วมกัน ที่มักจะถูกนำไปประยุกต์ใช้กับรัฐบาล แต่กิจกรรมทางการเมืองนั้นสามารถเกิดขึ้นได้ทั่วไปในทุกกลุ่มที่มีปฏิสัมพันธ์กัน ซึ่งรวมไปถึงแวดวงวิชาการ วงการศาสนา แม้แต่ในกลุ่มของประชาชนด้วยกันเอง

3.2 สิทธิกับการใช้ชีวิตของประชาชนบ้านค่าย ภายใต้หลักการพื้นฐานด้านสิทธินั้นมุ่งเน้น และให้ความสำคัญกับหลักเสรีภาพในการใช้สิทธิทางกฎหมาย และคุ้มครองไม่ให้มีการละเมิด ถือว่าเป็นหลักการขั้นพื้นฐานในสังคมประชาธิปไตย ที่มีการยอมรับโดยทั่วไป โดยที่ประชาชนทุกคนเป็นเจ้าของสิทธินั้นสามารถใช้สิทธิที่ตนเองมีอยู่ได้ แต่ต้องเคารพและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เพราะการเคารพสิทธิของผู้อื่นและการรักษาสิทธิของตนเองเป็นการกระทำที่ทำให้ทุกคนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ไม่เกิดการกระทบกระทั่งกัน (ลิขิต ธีรเวคิน, 2548, หน้า 333 - 334) ในประเด็นดังกล่าวนี้สำหรับชาวบ้านค่ายแล้วยังคงอยู่ในช่วงการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อและวัฒนธรรมประชาธิปไตย ดังเช่นกรณีการสูบบุหรี่ในพื้นที่สาธารณะที่ว่า “...จะมีผู้ชายเดินมานั่งสูบบุหรี่หน้าร้านมันทำให้ป่าหายใจไม่ค่อยออก ไม่ชอบกลิ่นบุหรี่ แต่ไม่ได้หวงเลยถ้าใครจะมานั่งเฉยๆ แต่มานั่งแล้วสูบบุหรี่อยู่เป็นประจำ...” (กอแก้ว (นามสมมติ), 14 เมษายน 2562) คำกล่าวข้างต้นเป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงสังคมที่สำคัญของชาวบ้านค่าย โดยมองว่าการสูบบุหรี่ในที่สาธารณะ ทำให้คนรอบข้างโดนละเมิดสิทธิส่วนบุคคลจากการใช้เสรีภาพของผู้อื่น ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกว่าการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล หากแต่ยังคงมิได้มีความเข้าใจในหลักการพื้นฐานด้านสิทธิเสรีภาพที่แท้จริง เพราะโดยหลักการสำคัญแล้ว การใช้สิทธิและเสรีภาพในการสูบบุหรี่ในพื้นที่สาธารณะดังกล่าวนี้ มิได้กระทำได้แต่ประการใด ด้วยเป็นการละเมิดสิทธิของผู้อื่น

ในความเป็นจริงของสังคมชุมชนบ้านค่ายนั้น ประเด็นการเคารพสิทธิและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นนั้นยังเป็นปัญหาสำคัญที่ยังคงต้องใช้เวลาในการเปลี่ยนแปลง แม้ว่าผู้ให้ข้อมูลจะเข้าใจสิทธิของตนเอง หากแต่ก็ยังคงไม่กล้ายืนยันในหลักการดังกล่าวมากนัก ทั้งนี้ด้วยบริบทความเป็นสังคมชุมชนที่คนในชุมชนมีความใกล้ชิดและผูกพันกันค่อนข้างมาก และแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปมากแล้วก็ตาม แต่ระบบสังคมชุมชนยังคงมีความยึดโยงกับความเป็นเครือญาติ ความอุปถัมภ์ หรือแม้ลักษณะการถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งเป็นประเด็นที่มักขัดแย้งกับหลักการพื้นฐานด้านสิทธิที่สำคัญ ดังปรากฏในคำอธิบายดังนี้ “...ไม่ใช่ไม่บอก ป้าก็บอกทุกคนแหละที่มาสูบบุหรี่ใกล้ๆ ถ้าป่าเสี่ยงได้ป้าก็เสี่ยง แต่ถ้ามันเป็นที่ของป่า แล้วเขามาสูบบุหรี่ ป้าก็บอกเค้าว่าขอโทษนะคะ ช่วยไปสูบบุหรี่ตรงโน้นได้มั้ยคะเพราะมันทำให้หายใจไม่ค่อยออก...” (กอแก้ว (นาม

สมมติ), 14 เมษายน 2562) จากพฤติกรรมดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าในพื้นที่ชุมชนยังคงมีความขัดแย้งในความคิด ค่านิยม ความเชื่อและวัฒนธรรมทางการเมือง ทั้งด้านการใช้สิทธิของตนและการรักษาสีทึที่ตนเองมีอยู่ ในขณะที่เดียวกันส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับเรื่องของตนเองมากกว่าการคำนึงถึงสิทธิ และประโยชน์ของบุคคลอื่น จึงไม่ได้สนใจว่าสิ่งที่ตนเองกำลังกระทำอยู่นั้นจะส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่น หรือจะทำให้บุคคลอื่นเดือดร้อนหรือไม่ ซึ่งมีความสอดคล้องกับลักษณะนิสัยของคนไทย ที่ยึดมั่นในความเป็นปัจเจกบุคคล และให้ความสำคัญกับเรื่องของตนเองมากกว่าเรื่องส่วนรวม โดยลักษณะดังกล่าวนี้ไม่สอดคล้องกับหลักการของประชาธิปไตย (แสง บุญมี, 2537, หน้า 56) นอกจากนี้ยังพบว่ายังคงมีการกระทำที่ละเมิดต่อผู้อื่นอีกหลายรูปแบบ เช่น เปิดเพลงเสียงดัง ปล่อยสัตว์เลี้ยงไปถ่ายอุจจาระหน้าบ้านคนอื่น การแข่งควี จอดรถขวางทาง รวมไปถึงการนำปมด้อยของผู้อื่นมาล้อเลียน ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้สามารถพบเห็นได้ทั่วไป

3.3 การคอร์รัปชัน ประเด็นนี้เกี่ยวข้องกับค่านิยม ทศนคติ วัฒนธรรมทางสังคมและบริบททางสังคมนำไปสู่พฤติกรรมทางการเมืองของคนในพื้นที่ ชาวตำบลบ้านค่ายรับรู้และเข้าใจว่าการคอร์รัปชันในทางการเมืองรวมถึงในระบบสังคมของตน และรับรู้ด้วยว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนตัวโดยอาศัยอำนาจบาภิและอิทธิพลที่มีอยู่ในตำแหน่ง รวมไปถึงการรับสินบน และส่วนใหญ่ผู้ที่รู้เห็นก็เป็นผู้ที่ร่วมกระทำด้วย จึงยากแก่การพิสูจน์ค้นหาความจริงได้ และนอกจากนี้ยอมรับว่า แม้รู้อยู่แก็ใจว่าใครมีการกระทำที่มิชอบ ก็พูดไปตรงๆ ไม่ได้ ถึงแม้จะเป็นเรื่องจริงแต่อาจจะถูกฟ้องร้องหมิ่นประมาทได้ กรณีดังกล่าวเกิดขึ้นจากการเกรงกลัวในผลกระทบที่จะเกิดขึ้นภายหลัง ดังคำอธิบายดังนี้ “...ขึ้นชื่อว่านักการเมือง สส. ที่ไหนๆ ก็โกงกันหมด ไม่ว่าจะเป็นพรรคการเมือง รัฐบาลฝ่ายค้าน ก็โกงกันทั้งนั้นแต่ถ้าเขาโกงแล้วทำให้อะไรมันดีขึ้นกว่านี้ก็ไม่เห็นเป็นไร ตอนหาเสียงกันใช้เงินกันไปเท่าไร คงไม่ผิดอะไรเหมือนเป็นการลงทุนนั่นแหละ การลงทุนมีความเสี่ยง แต่พอได้มาก็ต้องมีการถอนทุนคืน เป็นเรื่องธรรมดา...” ประชา (นามสมมติ, 11 เมษายน 2562) คำพูดดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าบางประการเกี่ยวกับทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และวัฒนธรรมทางการเมือง โดยอาจพิจารณาได้ว่าเป็นไปในทิศทางที่ลดคุณค่าของประชาธิปไตย ด้วยเป็นการมุ่งเน้นความสำคัญด้านผลประโยชน์ของตนเองหรือกลุ่มตนเองเป็นหลัก การมีทัศนคติต่อการคอร์รัปชันเป็นเรื่องปกติที่นำมาสู่ความนิ่งเฉยและเฉยบงันต่อประเด็นสาธารณะว่าด้วยความโปร่งใสในแต่งตั้งโยกย้าย การปรับเปลี่ยนตำแหน่งที่หน้าที่การงานของระบบราชการที่ไม่ปกติ รวมถึงปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียง รวมไปถึงทุจริตการเลือกตั้ง สิ่งเหล่านี้เป็นผลให้ประชาธิปไตยของไไทยนั้นล้มเหลว เพราะว่าโครงสร้างของระบอบประชาธิปไตยไม่สามารถป้องกันการซื้อสิทธิขายเสียง หรือการคอร์รัปชันได้ ซึ่งการทุจริตการเลือกตั้งนั้นเป็นผลให้มีรัฐบาลที่ไม่มีความสามารถ ไม่มีประสิทธิภาพในการบริหาร ขาดความรับผิดชอบ (สุภาพร ชัยฤกษ์, 2552, หน้า 85-86)

อย่างไรก็ตามในภาพรวมแล้วในมิติด้านการคอร์รัปชันดังกล่าวนี้ ชาวบ้านค่ายส่วนใหญ่มีทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อรวมถึงวัฒนธรรมทางการเมืองที่เปลี่ยนแปลงมากขึ้น ปรากฏผ่านค่านิยมและความคิด รวมถึงการแสดงออกเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเองจากการถูกละเมิดจากบุคคลอื่น และเห็นว่า

ประชาธิปไตยเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต ขณะที่ค่านิยมในด้านการใช้อำนาจของผู้มีอำนาจนั้นไม่มีความแตกต่างกัน ด้วยมองว่าการเข้ามาของผู้มีอำนาจแต่ละคนนั้นไม่มีความโปร่งใสมากนักในการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง

4. ปัญหาและอุปสรรคของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านค่าย ผลจากลักษณะเชิงโครงสร้างสังคม และวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่ต่อเนื่องมายาวนานนั้นได้มีผลต่อค่านิยม ความคิด ความเชื่อ ทศนคติ วัฒนธรรมและพฤติกรรมทางการเมืองของชาวบ้านค่าย ซึ่งมีได้มีความแตกต่างจากลักษณะ รูปแบบของสังคมชนบทของไทยแต่อย่างใด โดยสรุปได้ดังนี้

4.1 สถาบันครอบครัว พบว่าประชาชนที่อายุต่ำกว่า 20 ปีมีวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยอยู่ในระดับต่ำกว่าทุกช่วงอายุ เป็นผลมาจากการเลี้ยงดูจากครอบครัว เพราะครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่มนุษย์มีความสัมพันธ์ตั้งแต่เกิด มีอิทธิพลอย่างมากต่อการสร้างบุคลิกภาพของบุคคลเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เพราะการบ่มเพาะประชาธิปไตยตั้งแต่เด็กนั้นสำคัญ (สมเจต อารอด, 2519, หน้า 49) สำหรับชาวบ้านค่าย เด็กยังคงถูกสอนและอบรมที่มุ่งเน้นให้เชื่อฟังคำสอนของพ่อแม่ การไม่เชื่อฟังมักถูกลงโทษ โดยที่ยังคงมิได้อธิบายเพื่อให้เด็กนั้นได้รับรู้และเข้าใจว่าการลงโทษด้วยวิธีการต่างๆ นั้น มาจากการกระทำผิดใด มีความเหมาะสมหรือไม่ในสิ่งที่ได้กระทำหรือมีพฤติกรรมที่นำมาสู่การลงโทษ ซึ่งกระบวนการสร้างค่านิยม ทศนคติที่มีผลต่อการพัฒนาแนวคิด ค่านิยมและวัฒนธรรมประชาธิปไตยนั้น การอธิบายนั้นนับเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญในอันที่จะทำให้เด็กนั้นได้เรียนรู้ สังคมประสบการณ์จนเป็นความเคยชินและพัฒนาสู่การตระหนักถึง “ความมีเหตุมีผล ความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้กระทำต่อตนเองและผู้อื่น” นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ใหญ่มักกล่าวโทษเวลาที่เด็กกล่าวถึงว่าชอบเถียง ลักษณะเช่นนี้เมื่อเติบโตขึ้นจะเป็นบุคคลที่ไม่กล้าแสดงออกไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่สอดคล้องต่อประชาธิปไตยทำให้เด็กเคยชินกับการใช้อำนาจจึงทำให้โอกาสที่เขาจะตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นไปได้ยาก เพราะคตินิยมที่ว่า เด็กที่ดีต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่ นั่นเอง

4.2 การศึกษา พบว่าชาวบ้านค่ายส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มิติด้านการศึกษาดังกล่าวนี้จะมีผลต่อความเข้าใจในหลักการพื้นฐานประชาธิปไตยที่มีองค์ประกอบหลายประการ จึงอาจทำให้ชาวบ้านค่ายมีความเข้าใจในมิติต่างๆ รวมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องไม่มากนัก โดยเฉพาะความเข้าใจต่อคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย การดำเนินชีวิตในภาพรวมอยู่ภายใต้อิทธิพลของความเชื่อดั้งเดิมที่ถูกปลูกฝังถ่ายทอดสืบต่อกันมาเป็นเวลายาวนาน โดยเฉพาะ “วิถีการดำเนินชีวิตแบบอำนาจนิยม” กล่าวคือ การยอมรับอำนาจของผู้นำ และมักไม่กล้าโต้แย้งหรือซักถามถึงเหตุผลในประเด็นต่างๆ โดยตรง ด้วยความรู้สึกว่าตนเองนั้นมีความรู้่น้อย ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญๆ ที่ต้องการได้ ภายใต้การดำเนินวิถีชีวิตโดยมีความเชื่อเช่นนี้ ส่งผลให้ขาดเข้าใจถึงคุณค่าของระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง นอกจากนี้ระดับการศึกษายังส่งผลต่อการทำงานหรือการประกอบอาชีพ ดังปรากฏให้ถึงปัญหาบางประการในการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้าน ซึ่งคนในชุมชนจำนวนไม่น้อยที่ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมที่

ชุมชนหรือแม้แต่หน่วยงานภาครัฐดำเนินการเพื่อประโยชน์ของชุมชน โดยมีคำอธิบายว่าไม่มีเวลาเพราะว่าต้องออกไปทำงานหาเลี้ยงชีพและครอบครัว

4.3 ค่านิยมประชาธิปไตย พบว่าการดำเนินชีวิตของชาวบ้านค่ายส่วนใหญ่อยู่ภายใต้โครงสร้างทางสังคมที่มีการช่วยเหลือเกื้อกูลผ่านกิจกรรมชุมชน เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคนในพื้นที่ ในขณะที่เดียวกันยังมีผลต่อค่านิยม พฤติกรรมและวัฒนธรรมทางการเมืองอีกด้วย ดังที่ สมพิศ (นามสมมติ, 12 เมษายน 2562) กล่าวว่า “...ช่วงนี้งานบุญ ประเพณีเยอะมาก เป็นช่วงที่มีข่าวแว่วๆ ว่าจะมีการเลือกนายกเทศมนตรีคนใหม่ เหมือนเป็นการหาเสียงกรายๆ ที่คอยสนับสนุนเงินส่วนตัวในการจัดงาน ถ้าจริงก็ยังไม่รู้จะเลือกใครดีเลย คนนี้ก็เป็นญาติกัน อีกคนก็เคยช่วยให้ลูกสาวได้ไปฝึกงานที่ทำงานเขา บอกเรียนจบก็รับเข้าทำงานเลย เวลาเราเดือดร้อนเขาก็ดีกับเราทั้งสองฝ่าย...” คำอธิบายดังกล่าวสะท้อนให้เห็นการดำเนินชีวิตของชาวบ้านค่ายส่วนใหญ่ยังมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติมีความผูกพันกันในลักษณะของการพึ่งพา ให้ความสำคัญกับความมั่นคงปลอดภัยภายใต้การมีของผู้มีอำนาจ เพราะผู้มีอำนาจสามารถช่วยเหลือได้ (กิตติศักดิ์ เจริมประสิทธิประเสริฐ, 2550, หน้า 191-193) หากพิจารณามิติวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยนั้นแสดงให้เห็นถึงผลที่เกิดขึ้นจากโครงสร้างและวัฒนธรรมทางสังคมอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยง ด้วยเป็นไปในลักษณะผสมผสานระหว่างระบบอุปถัมภ์กับหลักการพื้นฐาน “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย” ที่เกี่ยวข้องกับหลักสิทธิการตัดสินใจทางการเมืองในการเลือกตั้งนักการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ค่านิยมและโครงสร้างสังคมดังกล่าวจึงมิได้มีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย และนับประเด็นปัญหาหรืออุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในพื้นที่ที่สำคัญ

5. แนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย พบว่า ผู้นำชุมชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านค่าย รวมไปถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนภายใต้พื้นฐานของหลักการบริหารบ้านเมืองที่ดีดังเช่นการเสริมสร้างให้ประชาชนมีส่วนร่วมเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรับผิดชอบ สามารถตรวจสอบผู้นำได้ การให้ความสำคัญความโปร่งใส/สามารถเปิดเผยได้ เสริมสร้างให้ประชาชนเคารพหลักนิติธรรม ความเสมอภาค รวมไปถึงการตอบสนองความต้องการของประชาชน และการมีคุณธรรมจริยธรรมของผู้นำทางการเมืองและสังคมซึ่งสิ่งดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับหน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น และภาคเอกชน ทั้งนี้ภายใต้แนวคิดว่าการพัฒนาทางการเมืองให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในหมู่ประชาชน ความทันสมัยและก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีมีผลทำให้เกิดการตื่นตัวนำไปสู่ความสนใจปรากฏการณ์และสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะทัศนคติและมุมมองต่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การพัฒนาการเมืองการปกครองในปัจจุบัน จึงได้มุ่งเน้นให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น เพื่อให้ประเทศได้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน การเสริมสร้างให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองจำเป็นต้องดำเนินการต่อเนื่อง เพราะจะเป็นรากฐานและกลไกสำคัญในการเสริมสร้างให้ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบ

ประชาธิปไตย เป็นการส่งผลให้การพัฒนาทางการเมืองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เป็นวัฒนธรรมที่ยึดถือเหตุผลที่ การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการกระทำที่มีเหตุผล การพัฒนาทางการเมืองย่อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการมีชีวิตที่ดีของประชาชน (โกวิท พงงาม, 2552, หน้า 18 และวิสุทธิ โพธิ์แท่น, 2550, หน้า 32) ดังนั้นความสำเร็จในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในพื้นที่บ้านค่ายจึงขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจ และการตระหนักถึงคุณค่าของประชาธิปไตย ที่ได้มีการถ่ายทอดและปลูกฝังความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยให้แก่คนในพื้นที่ การสร้างโอกาสเพื่อไปสู่ความสำเร็จในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้ปรากฏเป็นจริง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับทัศนคติของ Almond and Verba (1963, pp. 23-26) เห็นว่าในแต่ละสังคมประชาชนมีความแตกต่างกัน ย่อมมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่แตกต่างกันไปด้วย เพราะประชาชนบางส่วนเริ่มให้ความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง แต่บางส่วนยังมีความนิ่งเฉย วัฒนธรรมทางการเมืองของในชุมชนนั้นจึงมีภาพรวมในระดับปานกลาง แต่เมื่อมองให้ลึกลงไปจะเห็นได้ว่าประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่โน้มเอียงไปทางค่อนข้างสูง (ตารางที่ 2) เพราะประชาชนได้รับการกล่อมเกลาทางการเมืองของสังคมนั้นอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกัน (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2532, หน้า 206) และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาวิตร์ ก้อนอาทร (2551) ได้ศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์พบว่าประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมากด้วยเช่นกัน

2. ปัญหาและอุปสรรค พบว่ามีจุดเริ่มต้นมาจากการกล่อมเกลาทางการเมืองโดยเฉพาะสถาบันครอบครัว ที่ไม่สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย มีลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ ที่เด็กต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่และปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ปกครองเท่านั้นที่สำคัญจะเห็นได้ว่าปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ นั้น มีความสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อน ในปัจจุบันปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สถาบันครอบครัวอ่อนแอลง เพราะเมื่อในอดีตสถาบันครอบครัวจะมีความสัมพันธ์ และมีความใกล้ชิดกันมากกว่าปัจจุบัน แต่ด้วยภาวะทางเศรษฐกิจปัจจุบันทำให้ผู้ปกครองต้องทำงานนอกบ้าน ส่งผลทำให้ไม่มีเวลาเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนลูก ขาดความสัมพันธ์กับลูก จึงพยายามหาวัตถุเงินทองมาทดแทน แต่ไม่ได้มีการอบรมกล่อมเกลาดูแลจนกลายเป็นพฤติกรรมการสนับสนุนค่านิยมบริโภคให้แก่เด็ก แทนที่จะอบรมสั่งสอนให้เด็กมีการพัฒนาในเรื่องของประชาธิปไตยในการดำเนินชีวิต ส่งเสริมกิจกรรมในครอบครัวที่มีการรับฟังปัญหา พูดคุยปรึกษาหารือ แสดงความคิดเห็นต่างๆ การที่สถาบันครอบครัวอ่อนแอลงเช่นนี้ อาจส่งผลเด็กเติบโตขึ้นมาเป็นประชาชนที่มีค่านิยมที่ไม่สอดคล้องกับประชาธิปไตย และเกิดปัญหาอื่นๆ ตามมามากมายโดยแนวคิดของ Marc Stears (2011, p 54) ได้อธิบายว่า การใช้ชีวิตประจำวันให้เป็นประชาธิปไตย สามารถสร้างให้

เกิดความรับผิดชอบได้ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันด้วย ถึงเวลาแล้วที่ควรมีการสร้างประชาธิปไตยในระดับครอบครัว เพราะครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่เป็นจุดเริ่มต้น โดย Marc Stears มองว่าถ้าสามารถสร้างประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในครอบครัวได้ จะส่งผลให้ประชาชนในสังคมประชาธิปไตยมีความหวังว่าประชาชนที่ได้รับการปลูกฝังตั้งแต่ในระดับครอบครัว สามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีประชาธิปไตยในระดับที่สูงขึ้นได้ประชาชนทุกคนต้องร่วมมือกันเสริมสร้างประชาธิปไตยในชีวิตประจำวันให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาวิจัย

1.ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ทั้งเด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่ รวมไปถึงผู้สูงอายุ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง หรือกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนให้มากขึ้น และเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจปัญหา เสนอความเห็นเพิ่มมากขึ้น ในเรื่องที่เป็นของส่วนรวมปรึกษาหารือกัน เพื่อให้ประชาชนได้รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่มีความสำคัญ จนเกิดเป็นความเคยชินในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน

2.ควรส่งเสริมให้มีการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้กับประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยองในเชิงเนื้อหาที่เป็นหลักการของระบอบประชาธิปไตย ในระบบการศึกษาที่มีความเหมาะสมกับช่วงวัย รวมไปถึงในการทำกิจกรรมด้วย ว่าการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นมีความสำคัญอย่างไร และส่งผลอย่างไรต่อประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรม เพราะการพัฒนาประชาธิปไตยที่แท้จริงอยู่ที่การปลูกฝังให้ประชาชนมีการดำเนินชีวิต และมีจิตสำนึกที่เป็นประชาธิปไตย

3.ควรมีการปลูกฝังค่านิยมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้ประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ให้มีความถูกต้องเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย เพราะจากการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่เป็นอยู่มีลักษณะไม่สอดคล้องกับค่านิยมของสังคมไทย มีจารีตประเพณีความเชื่อในเรื่องของระบบอุปถัมภ์ที่อยู่ภายใต้บารมีของผู้มีอำนาจ จนกลายเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1.ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยองเท่านั้น ไม่ได้มีการศึกษาทั้งตำบล หรือทั้งจังหวัด ดังนั้นการศึกษารoundต่อไปควรศึกษากลุ่มตัวอย่างให้กว้างขึ้น

2.ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไม่ได้มีการเปรียบเทียบกับกลุ่มประชากรอื่น ในการศึกษารoundต่อไปควรจะมีการศึกษาเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่น เพื่อศึกษาว่าแต่ละพื้นที่ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยหรือไม่ อย่างไร

3.ในอนาคตข้างหน้าอีก 3-5 ปี ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องนี้อีก เพื่อเปรียบเทียบดูว่าผลของการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยส่งผลให้ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองไปในทิศทางใด

บรรณานุกรม

- กิตติศักดิ์ เจิมประสิทธิประเสริฐ.(2550). **พรรคการเมืองไทย ผลผลิตวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไทยในวัฒนธรรมทางการเมืองจริยธรรมและการปกครอง**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สถาบันพระปกเกล้า.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2552). **การปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน. เจ้าพระยาการพิมพ์.
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2517). **ประชาธิปไตย: ความหมายปัจจัยเอื้ออำนวยและการสร้างจิต**. วารสารธรรมศาสตร์. 3(2), 8-12.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ สุวีริยาสาส์น.
- ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ. (2539). **เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ชมรมเด็ก.
- ลิขิต อีร์เวคิน. (2548). **การเมืองการปกครองไทย (พิมพ์ครั้งที่7)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์-มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ. (2545). **วัฒนธรรมการเมืองไทยในการเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ วี.เจ.พรินติ้ง.
- วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน. (2521). **วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของไทย: การศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาระดับปริญญาโท ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิสุทธิ โพธิแท่น. (2550). **วัฒนธรรมการเมืองกับการเลือกตั้ง ในวัฒนธรรมทางการเมืองจริยธรรมและการปกครอง**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สถาบันพระปกเกล้า.
- ศิริรัตน์ ชุมหะคล้าย.(2546). **ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ ออฟเซ็ท เพรส.
- สมเจต อ่ำรอด. 2519. **ความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษาในวิทยาลัยครู**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร-มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2532). **สังคมวิทยาการเมือง (พิมพ์ครั้งที่2)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
- สาวิตรี ก้อนอาทร. (2551). **วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ อำเภอเมืองจังหวัดอุดรดิตถ์**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.

- สุภาพร ชัยฤกษ์. (2552). การเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย: ศึกษาผลการดำเนินงาน
โครงการเสริมสร้างประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- แสง บัญมี. (2537). วัฒนธรรมทางการเมืองของครูประถมศึกษาแห่งชาติ ศึกษากรณีครู
ประถมศึกษาจังหวัดอีสานใต้. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2557). สร้างการปกครองท้องถิ่นให้เป็นรากฐานของประชาธิปไตย (พิมพ์
ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Almond, G. A., & Verba, S. (1963). *The Civic Culture ; political attitudes and
democracy in five nations*. Princeton, NJ: Princeton University.
- Stears, M. (2011). *Everyday democracy*. London: The Institute for Public Policy
Research.